

VALTER AGOSTINI

TEMP D'ANCIARM

POESÌE AN LENGA PIEMONTÈISA

presentà da Camillo Brero

A L'ANSÈGNA DIJ BRANDÉ

N. 3

Ca dë Studi «Pinin Pacòt»

Edission «Piemontèis Ancheuj» - C.S.D. Minzoni

Turin 1991

VALTER AGOSTINI

TEMP D'ANCIARM

POESÌE AN LENGA PIEMONTÈISA

presentà da Camillo Brero

A L'ANSÈGNA DIJ BRANDÉ
N. 3

Ca dë Studi «Pinin Pacòt»

Edission «Piemontèis Ancheuj» - C. S. D. Minzoni
Turin 1991

El disegh ed la cuvertin-a a l'é dël pitur Felice Vellan

GRAFIA PIEMONTEISA

Il valore della maggior parte dei segni è quello che essi hanno in italiano. Eccone, tuttavia, le particolarità:

- e* senza accento, si pronuncia di regola aperta in sillaba chiusa (*mercà*) e chiusa in sillaba aperta (*pera*), ma vi sono alcune eccezioni. *é* simile alla *e* chiusa italiana, ma più aperta (*caté, lassé*). *è* simile alla *e* aperta italiana, ma più aperta (*cafè, pèrchè*).
- ë* detta *e semimuta*, simile a quella francese di *le* (*fèrté, viètta*), detta, anche, « *tersa vocal piemontèisa* ».
- eu* simile al francese *eu* (*cheuse, reusa*).
- o* simile alla *u* italiana (*conté, mon*).
- ò* simile alla *o* aperta italiana, in piemontese è sempre tonica (*còla, fòrt*).
- u* simile al francese *u* o tedesco *ü* (*bur, muraja*).
- ua* dopo *q* (e in pochi casi isolati) vale *ua* di *quando* (*quand, qual*).
- üa* si pronuncia bisillabo *üa* (*crüa, lesüa*).
- j* simile alla *i* iniziale di *ieri* e alla *i* di *mai* (*braje, cavej*); nella grafia piemontese, tuttavia, la *j* ha talora solo valore etimologico e si trova di solito in corrispondenza con un *gl* italiano (es. *fija* = it. figlia).
- n-* *n* velare o faucale, senza corrispondente preciso in italiano, ma simile alla *n* di *fango* (*lun-a, sman-a*).
- s* iniziale di parola o postconsonantica suona *s* sorda (*supa, batse*), tra vocali e finale di parola è sempre sonora (*lese, vos*).
- ss* si usa tra vocali e finale di parola per indicare la *s* sorda (*lassé, poss*).
- s-c* esprime il suono distinto di *s* e *c* (*s-cet, s-cianché*).
- z* si usa solo in posizione iniziale o postconsonantica per indicare la *s* sonora (*zanziva, monze*).
- v* in posizione finale di parola si pronuncia simile alla *u* di *paura* (*ativ* « attivo », *luv* « lupo »), e così avviene anche nel corpo di una parola quando non corrisponda ad una *v* italiana (*gavte, luva* « lupa »); negli altri casi ha il suono della *v* italiana (*lavé, savèj*).

Accentazione. Si segna l'accento tonico sulle sdruciole (*stiribàcola*), sulle tronche uscenti in vocale (*parlé, pagà, càfè*), sulle piane uscenti in consonante (*quàder, nùmer*), sul dittongo *ei* se la *e* è aperta (*piemontèis, mèis*), sul gruppo *ua* quando la *u* vale *ü* (*batùua*), e su gruppi di *i* più vocale alla fine di una parola (*finìa, podrìo, ferìe*). L'accento si segna anche in pochi altri casi isolati dove non occorrerebbe per regola e per indicare eccezioni (*tèra, amèra*, dove la *e* di sillaba aperta dovrebbe essere chiusa mentre è aperta) e può facoltativamente segnarsi sulla *e* delle finali *-et, -el* per indicare il grado di apertura (*bochèt, lét*). L'accento serve inoltre a distinguere alcune coppie di omografi (*sà* = verbo, *sa* « questa »; *là* = avverbio, *la* = articolo).

(RIFER.: C. Brero, *Gramàtica piemontèisa*, V^a Edission, A l'Ansègna dij Brandé, Editor Mario Gros, Turin 1987).

VEUJA 'D VIVE OLTRA 'L DOLOR

*«A-i son ëd di che a smijo senza fin
e 'd neuit senza matin»*

ant la vita d'un òm-poeta, che a va, pijà dal baticheur pèr
«l'òm senza nòm», atent «al chèr ëd soa tristëssa», gelos ëd le

*«mila e mila creature
che a van sicure
vers un dëstin
ch'a l'ha pì nen 'd tramont, pì nen 'd confìn».*

A l'é parej che an sle crosiere frose dla vita ël Poeta a riva
a sugné 'd

*«dësposjesse dla carn e sprofondé
ant ël veuid nèir-ancreus dël pensé...».*

Un veuid fàuss che a dësvela sò fond ant un debordé senza
fin ëd veuja 'd vive, oltra la «*cros dij dolor*» che a santifico.

A l'é 'l dolor, d'àutra part, un-a dle essence che a dan mo-
tiv a l'Esse: òm come giàira:

«ator útil ma cit d'un Grand Camin...».

E l'òm-poeta a l'é Chiel – e an Chiel a son tuti – che a
sent e a seufr ël torment e la sublimità dël vive antërdoà e,
'd vòlte, spërdù tra la vocassion a l'Amor e l'anciarm dël Mal,
tra lë bzògn inchiët ëd Bin e la prepotensa dël pecà.

A l'é quand che, ant ël Poeta, l'òm dël prim di a crija soa
«*Cantada 'd fratel òm*»:

*«Mi it òdio, òm,
quand che ant ël dòm
dla virtù primordial
a ven bësbijand,
rusiand,
ël Mal...».*

A l'é ant lë scande sò pass an sël ritm sever dël temp, che
l'Amor a ven – ràir, genà e genant – a slonghé soa lus che a
fà ciàir senza mai ësbaluché. Un ragg candi e tëmros che a
compagna 'l poeta dal prim temp

*«... dle vërde pasture
e dle bele imposture
che 'l mond a dà da bèive tuti ij di
frësche frësche come l'eva d'un ri...»*

fin-a ai di che:

*«Ant ël bërlum dla neuva matinà
mè sguard a va giù giù, giù giù... lontan!
sot j'arch andova j'òm a l'han për ca
bianche tombe 'd ciman...».*

A l'é quand che la vos dël Poeta as pàsia così come:

*«J'eve dël ri 'dcò lor a son pasiasse
e a perlo sota 'l sol tra le geirëtte...».*

Ant l'aria a-i é sentor ëd tramont e përfum carëssant ëd
sèira; e tut ël passà a ven «perland» l'ànima con ij rifless d'un
sol che a stà brusand j'arcòrd.

A l'é an sl'onda d'un mëssagi poétich – seren, sufert e
sicur come ij pass contà dij sò vers – che, da sempre, Valter

Agostini a dà sens a sò vive. Confortà dal profil ëd l'Amor – ël dolor a-j fà ombra – as compagna con la Poesia che a ven antërsandje an cheur «*ij màgich aquarej dë sta giornà*»: Poesia, morosa fedela, che a j'arleva ancora na nen segreta anvìa 'd sugné, combin che la sèira – as sà – «*la sèira a cala sempe tròp an pressa*».

A l'é a sperd-se ant ij misteri luminos ëd la Poesia dij'Amis – pì davzin al sente 'd nòstra ànima – che as peul dëscheurve ant ël profond la pressiosità d'un mëssagi che, an chi a lo spòrz, a l'é mai compì; e che a ciama, për lòn, na rispòsta an chi a les, për definisse, a la fin, an ognidun ant una novità diversa.

A l'é la sensassion che as preuva vivend la Poesia 'd Valter Agostini che già G. B. Ferrero (stranòm adotà da Pinin Pacòt e Renato Bertolotto për firmé l'artìcol scrit a quatr man an sël volum «Torino 1961», sota 'l tìtol «*La poesia di Lingua Piemontese*») a definìa: «*un po' ermetica, dai tocchi fragilissimi*» che «*sa suscitare fremiti di rara commozione*».

Renzo Gandolfo su «La Letteratura in Piemontese dal Risorgimento ai giorni nostri» (Ca dë Studi Piemontèis, Turin, 1972) a definiss Valter Agostini: «*Personalità inquieta, aperta alle più moderne esperienze delle nuove forme poetiche*».

Segnà, për eror, da Gandolfo tra ij poeta dla prima generazione ëd la «Companìa dij Brandé», Agostini a l'é, anvece, 'dcò Chiel (con Brero, Gastaldi e Morello), un dij «Giovò» che Pinin Pacòt a l'avìa car e che an sël nùmer 244 dël 1 dè Dzèmber 1956 a l'avìa definì «*auténtich poeta*».

A l'é pròpi përchè «giovò» 'd col temp, che noi i l'avio definì Agostini (an sël ters volum ëd la «Storia della Letteratura Piemontese», Ed. Piemonte in Bancarella, Torino, 1983) «*Poeta dei tempi della speranza*».

Antlora (1978) i evidensio la soa «*torméntata partecipazione alla vita delle cose ed uno smarrito trovarsi nel tem-*

po, a cui non basta il ciel sereno, né una voce d'amore per giustificarlo».

Forse, a val pì nen, ancheuj, l'afermassion che a sotsignava: *«la trepida posizione del suo spirito su uno sfondo senza contorni»*, perchè a l'é fàcil cheuje, a la lus ëd soa prima sèira, ël contorn (che, anvece, a l'é 'l fil d'òr che a traversa tuta soa euvra) ëd soa *«veuja 'd vive oltra 'l dolor»*.

I l'oma nen dit che Valter Agostini a l'é nà ant ël 1922, né d'àutre notissie biogràfiche, perchè – forsand soa volontà – i trascrivoma na cita part d'una soa litra «confidensial» (scrita an italian) andoa l'Autor an dis tut lòn che a guasta nen savej.

«Caro Brero,

.
Nacqui a Venezia dove vissi fino ai 5 anni (e dove ogni anno tornai regolarmente, ospite di zii piemontesi, almeno fino agli studi a Ca' Foscari), poi, per una grave malattia di mamma (che non sopportava il clima), papà fu trasferito (era ferroviere) a Bussoleno, dove trascorsi dieci anni. Verso i miei 15 anni papà fu trasferito a Torino. Ebbi così due sradicamenti che influirono pesantemente sul mio carattere, e non ti sto a dire il perché e il come. “Venessia mia sità, Bussolin mè pais”, e ripetendolo ancor oggi – credimi – c'è uno struggimento senza consolazione per l'una e per l'altro, pure, e anzi proprio, per le loro così opposte peculiarità. È un'emozione e un rimpianto profondo sia quando (appena fuori di S. Lucia) risento il flop-flop delle acque del Canal Grande (sono nato in Calle Priuli, vicinissimo al Canale e alla Stazione di S. Lucia), sia quando (specie arrivandoci col treno) rivedo le “grise lòse” delle case centrali di Bussoleno e le montagne che coronano il mio paese. Per questo, non dico di odiare Torino, ma di non sentire nulla per questa città in cui sempre ho dovuto vivere e che sempre avrei voluto lasciare (pure era me-

ravigliosa nel 1936, quando ci sono giunto, ma è andata sempre più degradando, fino al triste “oggi”!).

Solo Venezia e Bussoleno mi han dato – e negli anni più belli della mia vita – gli spazi aperti, i larghi orizzonti, dai quali mi sono sempre sentito attratto. Torino, sì, mi ha dato molti amici (grazie al cielo), ma come ne puoi avere in una prigione. Questo il motivo per cui ho cambiato spesso impegni lavorativi, come puoi leggere: come un avventuriero nel mondo!

. »

Edcò an coste paròle Valter Agostini a manifesta lòn che a ven sublimand travers soa «Poesìa» e che noi an presentandla i l'oma titolà «*Veuja 'd vive oltra 'l dolor*».

CAMILLO BRERO

I cherdoma bin ëd fé séguit a costa nòstra presentassion con na bela pròsa d'Agostini (già publicà an s'«Ij Brandé - Armanach ëd Poesìa Piemontèisa» dël 1977), che a giuta a capì col che a l'era, ai temp bej ëd nòstra gioventù «Brandé», lë spìrit che a dasìa vita e vitalità spìritual a tuti coj che a sè scaudavo al feu dla «Companìa dij Brandé» dj'ani d'òr.

(C.B.)

FIAMA CHE AS DÈSTISSA NEN

«Pacòt, mi i vorerìa ancor con ti,
con Brero, con Gastaldi e con Morel...».

Doi *endecasillabi tronchi* ch'a son nassume dosman ant ël cheur, pì che 'nt la testa, e che a son lì ferm, m'arcòrdo nen da vaire. La scusa a l'é che, tute le vòlte ch'im në sento lë bzògn, sta costrussion incompleta a serv a porteme sla stra dj'arcòrd. Ma a l'é mach na scusa; e se a mi am basta, a Pacòt a sarìa nen bastaje.

A rivava, tranquil tranquil, ma pront a la bataja:

– A l'ha avù mè feuj?

– Sì, e a l'ha fame tant piasì.

– E adess, còs a l'ha prontà?

– Gnente, pròpi gnente. I l'hai pì gnente da dì, ch'am chërda.

A l'era vnù pèr cheuje ant un giardin e a trovava un desert. E antlora a 'ncaminava a parlé – soa vos sèmper un pòch ansarìa – e j'orisont a sè slargavo, e drinta a mi as ripetìa 'l miraco dla multiplicassion dj'idèje e dij sentiment (e ciamom-la pura *ispirassion!*), e l'ansia 'd fotografé a feu giust mie vision con ël mej dle paròle, dle cadense. Vaire vòlte, a sinch ore 'd matin, tute le paròle scancelà, tuti ij feuj s-ciancà; ant la testa mach pì 'd son, ma bin precis. A l'era 'l moment dla dè-smentia total, tut as fasìa ciàir drinta 'd mi; ma anche d'antorn, e a ventava andé a travajé.

Da mi Pacòt a l'ha mai savù gnente 'd tut sòn: i vorìa nen che chiel a chitèissa 'd sudé pèr feme sudé, combin che tute le

vòlte i l'avèissa paura mata 'd lòn che sèmper am rivava. Peui, a l'era tuta na gòj porteje ij feuj e vèddlo a lese e fé 'd si con la testa e ripete *brav brav* tut pien ëd sodisfassion.

– A l'ha vèddù? A bzògna ch'a insista, ch'a insista... A fà pì piass andé 'n gir con le tòte, a va bin, ma ch'as dësmentia nen dla poesìa.

Un di (prim d'agost dël sessanta) a më scriv (ùltima soa litra): «Caro Agostini, non mi dimentichi. Vinca tutti i complessi e mi mandi quello che ha, che certamente andrà bene. Non bisogna essere troppo difficili e nemmeno incerti; se no, non si fa niente a questo mondo. Anche in poesia. L'anno scorso la sua poesia era... quest'anno certo sarà...». Mi, come sempe, i son rivà... l'ann dòp: quatòrdes mèis dòp, giust giust pèr l'Armanach dël sessantun. L'arcòrd a l'é 'ncor adess viv, precis: as seta, a les, dontrè vòlte a 'rles la part final, sotvos:

«Tuti a pago sò cel... e mi parèj
lo pago, con tanta tanta sèj
mentre i spuvo ant ël ri
la frev ëd tuti ij di,
d'otugn e invern, ëd primavera e istà,
e dle fàusse vision e dla vrità,
e senza mai savèj lòn ch'a l'é vèra,
schissà come un serpent contra la tèra...».

Am guarda:

– A cost ëd feme odié, mi i chitrai mai pì 'd presselo – am dis -. E ch'as iluda nen, pèrchè un àutr dòp ëd mi a-i nē rivrà...

A l'é vèra, Pacòt, a l'é rivà, ma tanti agn dòp d'antlora, un che la fiamma a l'ha mai lassala dèstissé. Un che 'd cola fiamma a l'ha fàit un feu violent. Chiel, tra i «giovio» d'antlora ël pì degn ëd ti, chiel, Brero.

Fin dël 1946. Quaidun a l'avìa dime: «Ij Brandé as treuvo sèmper al Patria. Pacòt a tē speta là, dumìnica 'd matin, pēr conòss-te». Pēr mi che, passà da pòch ij vint agn, i dovìa già prové a dēsmentié la grama esperiensa d'una guèra (pàute, frèid, tère bianche e tère nèire, sangh masnà d'amis e nemis...), pēr mi col apontament a l'era stàit come na mana dal cel. Im arcòrdo nen bin chi ch'a-i fussa, cola dumìnica 'd matin, al bar Patria 'd piassa Castel, pērchè as peul disse che 'mbelelà a giravo – chi sèmper, chi sovens, chi mincatant – tuti ij *brandé*. Sicura che tuti a l'avìo ij sò sagrin, ij sò pensé, ma al Patria as parlava pì che tut ëd poesìa. E na poesìa e l'era sentiye parlé: discors tranquij, quasi sotvos, face simpàtiche ch'am soridìo come a un vej amis. Mi im nē stasià beatament ancantonà: tut lòn am fassìa tant bin al cheur.

Na bela matin, Pacòt a l'ha arbutame ij pé pēr tèra: – Còs ch'a nē dis ëd fé con noi la spedission dël giornal? – peui senza speté rispòsta: – Giòbia 'd sèira a ca mia, via san Fransesch óndes, quasi tacà a via Garibaldi.

Vàire spedission ch'i l'oma fàit! Madamin Pacòt, svicia e soridenta, at fassìa passé sùbit an sala e là, d'antorn a la tàula, j'operassion a j'ero già sempe 'ncaminà: piega 'l giornal, butje la fassëtta, sla fassëtta un pòch ëd còla (ma pòca, col pòch ch'a ten-a), e via un, e buta e taca, e via doi... Mincatant as sonava un tòch al piano. Mincatant un bicerin ëd vermut (pēr ij *ciocaton*), un bicer d'aqua (pēr ij *bebé*), un caffè càud càud.

Tra na fassëtta e l'àutra, pòch a pòch, i l'hai conossù tuti ij *brandé*: Motura, tut anvlupà da na nivola 'd simpatìa; Alex, gentilòm veja manera («Sor pressident, tant da fé ancheuj an tribunal?»); Daverio, nen fàit ëd carn e d'òss ma 'd pura poesìa; Alban, stant'agn, ma pien d'entusiasm e 'd vitalità come un giovnòt; e Bertolòt, e Bono, e Alfredino, e Pecco, e Spaldo,

tuti òm e nòm già motobin conossù e apressià dla poesìa piemontèisa.

Mincatant as fasìo d'àutre spediission, ëd natura tut àutr che poética, ai Pèscador an riva 'd Pò, a la Dogan-a Veja, ai Canej. Ma mi, tra coi *mostri sacri* im trovava nen còmod. E, come mi, d'àutri: ëd tipo come Brero, Gastaldi, Morel... Ij *giovò!* Nòstr grupèt a l'era d'una pèrfession ràira: cheur duvert, gnun-e 'nvidie, bon-a veuja 'd travajé pèr nòstra tèra; ognidun a amirava j'àutri tre: «Vojàutri i seve mej che mi!», e a l'era nen na pòsa, a l'era quasi un *dogma*.

Ij mej agn ëd nòstra vita! Brusant come 'l feu dij nòstri sentiment. Peuj, pian pian, le crosiere dla vita... Un dë 'd sà, l'àutr dë 'd là. Ma le crosiere a son anche fàite per fé torna ancontré doe stra. Parèj a l'é già capità pura a noi. Magara cita cita, ma quaicòs ëd la fiamma antica a-i é sempe drinta 'd noi, giovò d'antlora. Pèr lòn, mi i diso ancora, tra mi e mi, tante vòlte, come s'i preghèissa, sicur e seren:

«Pacòt, mi i vorerìa ancor con ti,
con Brero, con Gastaldi e con Morel...».

VALTER AGOSTINI

PRIMA STAGION

SPETANDLA

Përchè, perchè mia bin
a ven pa 'ncheuj da mi?
« Spetomla – am dis n'oslin –
spetomla mi e ti ».

La sèira a l'é calà,
l'oslin a canta ancora,
mia bin l'é nen tornà...
i é n'òm ëd pì ch'a piora.

(da Beika Tanaka)

NOSTALGIÀ 'D TI

Sento d'un flàut lontan
na trista melodia.

(Sël cheur së stend pian pian
na gran malinconia).

La testa tra le man,
it piro. Nostalgia...

(da Takuboku Ishikawa)

UN SORIS

Sle piante bagnà ancora 'd pieuva
as pòsa 'l riflèss bleu dël cel,
riflèss carëssà 'd lun-a neuva
che a cheurv ògni còsa d'un vel.

'Dcò mi i l'hai j'euj tant bagnà:
son làgrime 'd pieuva, 't lo sas?
Spetandte... ma ormai 't ses tornà...
dis gnente, mè amor, amor, tas...

(da Takeshi Yanagisawa)

Ò FORÈSTÉ...

Ò forèsté, ch'it passe e 't garde nen,
't veule savèj l'ardì dël nòstr Piemont?
Sentlo ant ël vent che dal Monsnis a ven,
leslo lassù, sle sime a l'orisont.

A guardé 'l vòl ëd l'àquila ch'a crija
an sij giassé grandios, fërmte un moment,
ò forèsté che an pressa 't vade via,
e it la vèddras la fòrsa 'd nòstra gent.

Tra le pinere vërde tut a tas,
i é mach ël bësbijé dle guce 'd pin...
Lassù, tè speta 'd nòstr Piemont la pas,
dova 'l mond l'é lontan e 'l cel davzin.

E dai castej sperdù 't parla la glòria,
e ij fium at canteran 'd veje canson,
e tut at parlerà dla nòstra stòria
che ormai a l'é legenda e tradission.

La gentilëssa 'd nòstra poesìa
it sentiras sël pian, vers ël tramont...
O forèsté, përchè 't na vade via
prima 'd vorèije bin a nòstr Piemont?

FIÈTTA CH'A SPETA L'AMOR

Mi i conto sempre costi mè dilin:
un a l'é mama, l'àutr a l'é papà,
ters mia sorela, peui mè fratelin.
Èl quint l'é sempre lì, tut ancantà...

e sota a-i é 'd sicur un nòm stërmà,
che a veul pròpi nen dime, 's birichin.
Fussa doman ël di che am lo dirà...
mi i sento già 'd vorèije tanta bin.

(da Yaso Saijô)

NEUIT D'AGOST

Vàire ch'a son le stèile
staneuit lassù ant ël cel?
Slarga le toe parpèile,
mè bel amor tant bel,

e contje e peui ambrass-me
e venme pì davzin...
àngel, mè àngel, lass-me
dete l'ùltim basin.

Guarda col cel ch'a piora
sla tèra disperà:
'dcò noi l'é forse l'ora
ch'i piro 'l temp passà.

PÈR TI CH' IT SES LÀ

Bej tò dilin
quand a sonavo,
cita,
sla tastera anvlupà
da toa tristëssa improvisa.

(E la fila dij dent
ant col tò rije servaj
l'era l'anciarm
'd na pura tentassion).

Frësca, velà 'd candor
toa front seren-a,
biond ël ventaj
superb
dij tò cavèj al vent.

E antant ël fil
ëd toa vita, cita,
a smortava soa corsa.

(E la Parca col fil,
man man pì sutil,
atenta a snervava,
cativa a s-ciancava).

Për ti, cita, për sempre,
na tastera a l'é ciuto.

Bej tò dilin tròp bianch.
Bela toa front,
che na frèida ombra a carëssa.
Bel tò soris etern.

Për ti ch'it ses là,
sperdù, ormai sola,
n'arsipress a bësbiya
n'orassion ch'a consola.

SCARPON AMIS

Scarpon amis, ch'it l'has portame tant,
i vado ormai avanti senza 'd ti;
finì l'é 'l temp dij seugn, èl temp dj'incant...
na pòrta a l'é sarasse daré 'd mi.

'T ricòrde ch'i disìo: « Lagiù, mai!
Sla montagna i vivroma nòstra vita,
sla montagna la gòj dël nòstr travaj!
La valada pèr noi a l'é tròp cita ».

Forse i vorìa tròp (èl paradis?)
da coj mè seugn tra le frèsche pinere;
forse am bastava nen avèj n'amis,
amis dle ròche, amis ëd le bialere.

I lasso daré 'd mi ij bej seugn ëd glòria,
la bàita dle speranse e dj'ilusion...
Vers la pian-a 's nē va mia veja bòria
portà da un vent sutil ëd delusion.

Sensa pensé al doman, ant la neuitada
dl'istint present, i scoto già pì nen
dij bòsch lontan la calma ciaciarada.
Mè sangh l'é càud ëd frev... frev ëd trafen.

Con l'ànima pì pòvra e men sincera
i veuj pasieme ant mia disperassion,
senza ancòrzëmne che na man leggera
a m'anvlupa d'antorn una pèrzon.

UN DÒP L'ÀUTR IJ DI

CAPRISSI 'D PRIMAVERA

It ses gelosa dj'ambrass
ch'am fan le prime ombre.
(Ambrass caprissios d'ombre tëmrose
come 'd fiëtte al prim amor).
It ses gelosa dl'ambrass
d'un erbo apen-a nà, 'ncora stupì,
e dla carëssa tèbbia e già un pò ardìa
d'un ragg ch'a tërmola tra le feuje.
Ma ti 't sas nen la blëssa
ëd tante creature sutile
ch'a nasso
frèide
an-namorà dël sol.
Ven, ven con mi a basé
l'eva dël ri
an col Boschèt servaj,
ma foma pian...
già le prime ninfe a son surtìe
dai tronch dij roj
ùmìd e s-ciapà
e svìce e ciaciarin-e
speto ij sò fàun...
Ti 't rije
e ij tò làver pì ross a son pèr mi
primavera d'amor.

CONTRAST D'ISTÀ

Ferm ël cheur, ciuto 'l pensé,
ancheuj.

Ma an costa neuit
'd na fior ëd tò giardin
veuj fete bela.

Përchè a son fin-e e dlicà
le fior argentà
da la lun-a d'istà.

NA FIOR D' OTUGN

I l'hai specià mia ànima ant ël cel:
frèida e lontan-a
come n'euj senza vita
come un deul senza pen-a.
I l'hai specià mia ànima ant ël lagh:
na forma senza forma,
në scarabòcc.
I vorìa condosse
la tristëssa dl'otugn
e i son lassame casché da mia rama.
Èl vent e mia paura
a torturo mè còrp
come na feuja mòrta.
St'otugn a sarà forse pèr mi
sèira senza matin?
Porteme, porteme
l'ùltima fior.
Na fior pèr fé men trista
mia tristëssa d'otugn.

BAMBAN-E D' INVERN

La vesta uguala dla fiòca
sempre 'd pì a sè slarga
lontan, davzin...
E mi i sai nen pèrchè
as fà pì granda mia stansia
quand a l'é gelà dal frèid,
sempre pì granda...
A pòch a pòch la fiòca a l'ha coatà
le miserie dla tèra,
parèj a l'é neuva pèr mi
costa stra veja,
e 'l giardin a l'é tut una fior candia
e da le piante a pendo giù sutile
mila bamban-e 'd cristal.

NOI FÈRVAJE

Noi soma, ant una stra, tante geirëtte
schissà contra l'asfalt, senza përdon,
che, bërlusente al sol come fiamëtte,
superbament a vivo d'ilusion.

Ma an pressa a ven la grand'oscurità:
s'a-i é 'd fiamele a brilo mach an cel,
e an tèra, giù, ansima a cola stra,
e dë scur e 'd frisson as cala 'l vel.

Dëstissa ormai la fiamà dj'ilusion,
a l'é na scarpa bòrgna... un tich leger...
a l'é 'l passé dla rova d'un carton...
e a casca ant ël fossal l'àtomo alter.

Tante geirëtte, tante, a fan la stra;
ma lor a conto nen, conta mach costa,
përchè ch'a l'é la Stòria e as fërma pa:
na gèira ant un fossal val nen la sosta.

E la geirëtta, là, cuverta 'd pàuta,
a l'ha gnanca un lament: l'é sò dëstin!
(ël dëstin d'ogni gèira, bassa o àuta,
ator útil ma cit d'un Grand Camin).

Ma ti, temp infinì, Lìber dla Stòria,
quand che 'l sol l'é calà, ant l'ambrunì,
ricòrdte dle geirètte senza glòria
ch'a l'han ant un fossal sò pòvr avnì.

PÈR TI PRIMA CARÈSSA

Bagnà dè stisse ch'at perlo sla front,
ij tò cavèj splendrient as suvo al vent;
lè sguard as perd lagiù, vers l'orizont,
stërmand la neuva fiamma d'un torment.

Sèj d'una pas che mai at pasierà,
speranse e delusion ch'at pijo e at lasso
segnand toa carn parèj dè sgrafignà...
torment ëd seugn che come 'l vent a passo.

Mentre pura e tëmrosa it sare j'euj,
't confide toe speranse a mia carèssa
che, tentatris e 'nchieta, at seulia e a cheuj
sla brun-a carn lè vlu d'una promèssa.

E i sai pèrchè adess 't ëm guarde fissa...!
It suvo ij lacrimon car inossent...
parèj ij tò cavèj, a stissa a stissa,
a son suvasse, carèssà dal vent.

SOLITÙDIN

Mach l'eco dij mè pass.
E gnun-e vos davzin.
I son amis nemis
dël veuid antorn a mi.
Gnun ch'am disa « va mal »
gnun ch'am disa « va bin »
gnun ch'am bèsbija « ciao »
vers la matin.

VICTOR, ANT LA CUN-A, DAVZIN

Mesaneuit. Un bòt. Doi bòt. Tre bòt.
Tò respir l'é davzin.
L'é tut ciuto d'antorn. Mach ël taulin
dël salòt
dorà
a fà 'd giughèt
coma 'd brichèt
s-ciapà.

Ma ti coj gieugh it jë conòsse nen,
quand che le còse mòrte a ten-o companìa
a chi che a vija
spetand ël di ch'a ven.

Le longhe neuit ch'i l'hai passà crocifiss
a lë scur pì profond
për sërché, për trové la sorgis
misteriosa 'd mè mond!

(E ti, mè cit, e ti, mè tòch ëd cel,
travers a un vel
ëd nìvole legere, an sël vassel
ëd l'avni,
it navigave ancora vers ëd mi,

sërcand ël pòrt
ëd n'amor fòrt).

Se la vijà a l'é mia sposa,
staneuit la mia a l'é nen na vijà tëmrosa...
(con tò respir davzin
che am compagna, seren, vers la matin).

IMPRESSION

FÈRVAJE 'D PAS

Fior spalia
piegà vers tèra
ant un'alba splendentà.
Umanità tēmrosa
ch'a sà pì nen trové
cite fèrvaje 'd pas.

CONTRAST

Cel, gran pont sospèis
sël gran fium ëd la vita.
Daré 'd na pilia
ant un viramulin
na busca a gira.

CONFIN DLA VITA

Tristëssa 'd tombe.
Ferm, j'arsipress,
guardian 'd na sità mòrta.

MÈ MOND

L'é tut ciuto d'antorn.

La tèra a l'é frèida

sota mè còrp.

Èl vent

a piega sla mia front

j'erbe e le fior sutile.

L'é frèida la tèra

ma mè cheur a canta.

SENTO CH'I VEN-O VEJ

Sento ch'i ven-o vej, che 'd cò pèr mi
as repet la violensa dle stagion;
sento la mòrt vzinesse di pèr di...
ma mi l'hai ancor nen cuji mia amson.

L'amson 'd mia vita a l'é na còsa granda
ch'i sento drinta a mi e ch'am tortura;
veuj confessela, scrivla... ij passo a randa,
ma cantela i peuss pa, l'é nen madura.

LÂUDE E CANTADE

CANTADA TRISTA DIJ MÒRT AN GUÈRA

Òdio martlant coma ij colp 'd na mitraja
sola bandiera ant l'ora dla bataja...

E un di, tra pàuta e feu,
reusa rossa d'un reu.
(Trist reu d'un sangh masnà,
spluva dël fil spinà).

La Mòrt a l'ha carià ansima sò chèr
le coron-e antërsà dë spin-e 'd fer.
E mila e mila e mila e mila cros
e un-a e un-a e un-a mach na vos.
S-ciaplà da spin-e 'd bòsch una vos sola:
Nosgnor Gesù che a piora e che a consola.

(Ò glòria, pòvra dea,
tò cel l'é na trincea...
un cel tut nèir dla tèra
che anvlupa ij mòrt an guèra!)

Da un tronch ëd carn e 'd pàuta
as leva na vos, àuta:
« Con ti, con ti ch'i vijo,
për ti, për ti ch'i crijo!
Mia man a l'ha s-ciancà
ël fil ëd toa giornà;

peui, guardme, un àutr fusil
a l'ha s-ciancà mè fil...
Ti, senza euj, ti, ven
da chi ch'a marcia nen,
a cheuje un tronch che at ciama
sij brass coma na mama...
Mi i vèddo e it farai stra
pr'èl cel dij mòrt masnà... ».

E mila e mila e mila e mila cros
e mila e mila e mila e mila vos
che a crijo fòrt:
« Pèrchè ch'i soma mòrt? ».

... As pàsio, e un dòp l'àutr, tnendse da man,
a lasso ij cej ëd glòria e a van lontan...
(L'é longa e a va lontan la stra dl'amor,
ma vers col cel a-j guida Chiel, Nosgnor).

CANTADA 'D FRATEL ÒM

Mi it òdio, òm,
quand che ant ël dòm
dla virtù primordial
a ven bèsbijand,
rusiand,
ël Mal...
quand che a ven prepotent,
borios,
glorios
an sla carn, ël Serpent,
fuetand la bianca nìvola 'd l'incens
che as perdrà
vers l'orisont, vers l'orisont inmens
dël pecà.

(Ant ël dòm dla virtù
ël seugn d'un paradis perdù
a l'é sorgis
d'òdio pë'r ti, òm, nemis).

As dësparia
l'eucaristia
e la neuit ëd Valpurga infernal
l'é carlevé dël Mal...
dël Mal... dël Mal...

Carlevé disperà
dël pior dij luv quand che a son-a l'alvà,
carnevalada amèra
d'un mond doleuri vers soa tomba 'd tèra.

(Ma, dime, chi 't ses ti
ch'it piore ansema a mi?
Ma dime, a l'é pecà
l'avèite běstëmmià?).

Sot al giòv doloros dël dur travaj,
contra la sfersa dël dëstin servaj,
'd fianch a ti, crocifiss,
òm, amis,
mi im pòrto, strach, mè còrp vers nòstra meta,
vers la val frèida che tuti a nē speta.
E 'l di che i casco sot mè grev fardel
ch'i l'àbia tò përdon, amis, fratel.

LÀUDA 'D FRATEL VIN

Vin,
contemplassion seren-a d'un dëstin
sensa pretèise, vin,
ross parèj dla fiamma ant ël camin

e ant ël mè cheur.
Vin, dësmentia dij maleur.

Ò cioch, ferm anciodà
an sij canton
dle ca,
cioch, amis dij lampion,

a son vòstre le stra, a l'é vòstr ël mond,
quand che la gent a seugna pì profond.

Stassèira fratel sangh e fratel vin
a son perduisse ansema ant le mie ven-e,
e fòrt a-j rijo an faccia a mè dëstin,
che a pòrta, trist, sò chër ëd frèid e 'd pen-e.

A dvento 'd piomb ij pé,
la lenga e le parpèile...
e antant la fantasia a va a giughé
con mila e mila e mila e mila stèile.

I më sprofondo an cel
– la stra a l'é un ragg ëd lun-a –
con j'euj nebià dal vel
d'una nìvola brun-a.

Brun-a coma ij cavèj ëd ti,
ch'it im deurme davzin,
che baseje, për mi,
l'é coma bèive n'etern bicel ëd vin.

CANTADA DL'OMBRA ETERNA

Mi im sento meuire quand che n'òm disperà
am ciama – pèr pietà –
un tochèt ëd mè pan pèr soa giornà.

Vos senza vos, ti, da dova it ven-e?
òm senza nòm, ti vers dova it men-e
ël chèr ëd toa tristëssa?
It sente nen la blëssa
ëd mila e mila creature
che a van sicure
vers un dëstin
ch'a l'ha pì nen 'd tramont, pì nen 'd confin?

Sfërvajà l'orisont
sot la spa dl'ardiment
l'òm content
a l'ha duvert un cont
(etern, potent)
che dal passà a l'avnì
l'é coma un pont
vers l'infìn.

Ant ël bërlum dla neuva matinà
mè sguard a va giù giù, giù giù – lontan! –
sot j'arch an dova j'òm a l'han pèr ca
bianche tombe 'd ciman.

Dabòrd parèj 'd na màcia, peui pì granda,
as àussa e as àussa e a ven passeme a randa
e inmensa anvlupa tut ël pont dl'avnì
l'ombra 'd ti.
Èd ti, fratel, che pèr l'eternità
't l'has fam ëd lòn che gnun mai at darà.

E forse a l'é tut lì
ël sens ëd mè dëstin:
meuire sël pont dl'avnì
mí sol con mè sagrin
davzin.

CANTADA FOLÈTTA

Òh, nò! ven nen da mi
ant l'ora durmienta dël di
quand ch' i pòso 'l pensé
a l'ombra d'un boschèt senza senté,
tant ësconossù
che a lasselo un moment, l'é già perdù.

Òh, nò! ven nen da mi
ant l'ora agostan-a, càuda, dël dòp-mesdì.
Da le pasture vèrde vèrde 'l vent
a fà (ma gnun a-j sent)
dij vej sermon
su l'eterna vrità, su le fàusse vision...

Le furmije a gatijo
mia lorda vanità...
mi i rijo...
rijo dël vent e dl'eterna vrità
e dle vèrde pasture
e dle bele 'mposture
che 'l mond a dà da bèive tuti ij di
frësche frësche come l'eva d'un ri.

E mi
drinta a un màgich ri

im gelo lenga e dent
schissà contra tèra parèj d'un serpent.

Òh, nò! ven nen da mi
ant l'ora durmienta dël di
pèrchè quand che la frev a passa
at lassa senza fià, at lassa
sens'ànima, senza vrità e vision,
come le dònne fërme ant ij canton
che pèr quatr sòld a dan soa carn ëd gel
pèr fé sugné a j'òm un tòch ëd cel.

Tuti a pago sò cel... e mi parèj
lo pago, con tanta tanta sèj
mentre i spuovo ant ël ri
la frev ëd tuti ij di,
d'otugn e invern, ëd primavera e istà,
e dle fàusse vision e dla vrità,
e senza mai savèj lòn ch'a l'é vèra,
schissà come un serpent contra la tèra...
e le furmije folëtte che am gatijo...
e mi ch'i rijo...

LÀUDA 'D SORELA RASON

Ant le pieghe dla ment
motoben antarsià d'idèje vive
(stèile senza fin ant un cel transparent),
tra le ràpide rive
dël Bin e dël Mal
a fà soe selession,
con andura eternal
e coragiosa e franca, mia rason.

Peui sle stra 'd tuti ij di
i marcio mi,
tipo, sègn ùnich ëd virtù e 'd vissi,
nu dnans al giudissi
(spluva d'infern o sofi 'd paradis)
dij mè fratej nemis, dij mè fratej amis.

E se 'd nìvole a ven-o legere a sareme la ment
e se 'd grise nebiëtte sè stendo a confonde mè cheur
a l'é già gròss boneur
esse sicur
che dëdlà dë sto scur
a-i é sempe la lus generosa dël sol ë-splendrient.

Ch'as dësmòrto ij mè euj ant la sabia che 'l vent a mulin-a,
ch'as dësbela mia carn sot la furia geilà dla tempesta,
a mi 'm basta ch'a-i resta,
suspendù 'nt l'aria fin-a,
un ragg ëd sol con mia rason an fàuda
për ten-la viva, bin lusenta e càuda.

Tra le rive dël Mal e dël Bin,
fin-a a l'ùltima frisa 'd mè avnì,
ch'am preserva 'l dëstin
da la frosa dësmentia 'd col sègn ch'i son Mi.

A RANDA DLA VITA

RICORDAND UN PECÀ

I l'hai nen contratà
ël pressi 'd coste fior.
A ven-o da un giardin senza color
sperdù tra le contrà
frèide dël nòrd
an dova a van a meuire ij nòstr ricòrd.

E dësmentié l'é coma meuire un pòch,
coma scurpì ant la pera, tòch a tòch,
gòj e pecà,
për costruve 'l Castel dël temp passà,
gris parèj d'un giardin
che a l'ha pì nen 'd tramont, pì nen 'd matin.

Pura, na vòlta, a-i riva sempre 'd di
che 'l gris Castel a dventa tut ëd fiamma
vers ël tramont e che na vos a ciama...
(e i sento già na vos, toa vos, për mi).

Òh, desideri 'd portete mie fior,
desideri 'd toa carn vlutà d'amor.

Da lë scur dël passà
(su l'ala 'd na ventà
già tèbbia 'd vita)

la toa caviara brun-a-brun-a, cita,
as pòsa su mè cheur parèj d'antlora...
ma nò
nò
nò
ormai l'é pì nen l'ora,
l'é pì nen paradìs
ël gieugh dij tò cavèj e tò soris. *le 9.*

Na vòlta ancora lass-te dé *da* man,
l'ùltima vòlta lassa almen ch'it men-a
vers un giardin lontan lontan lontan
sperdù ant la longa neuit ëd nòstra pen-a.

PARALISIÀ

Pera 'd Venessia che l'aria, anciarmeusa,
a cheurv d'un vel ëd tristësse 'nfinì...
(com as cheurv dë sbiancor la bela reusa
dij tò làver s'a parlo 'd nòstr avnì).

Scalëtta an sël canal
ùmida, alabastrà...
(com lë sguard matinal
dij tò euj ancantà)

Arcada 'd pont sutila
tormentà dai rifless inchiët ëd j'onde...
(com a tormento ti le mila e mila
toe paure profonde)

Portiët che 'n ragg ëd sol l'ha mai s-ciairì,
presagi fosch an sl'eva smeraldin-a...
(com ël gel che a 'nlupa e a smòrta sempre 'd pì
toa vos ësclin-a)

Màgiche piasse, calëtte misteriose
andova 's perd ancheuj mia veuja 'd vive...
(com as dësperdo toe idèje tenëbrose
sla dura pera dë ste basse rive)

Venessia e ti, forse doi maj
dl'istessa maladià,
bisara mës-cia 'd dolor e godiment,
dëstin fataj
ch'as pòrto via
ij sentiment...

për lassé un cheur ëd pera
a bordé la lagun-a,
a smentié – di për di – lòn ch'a l'era,
a saluté – tute le nuit – la lun-a.

A-I SON ÈD DI...

A-i son èd di che a smijo senza fin.
E 'd neuit, senza matin.

Fërma 'nt ël sangh gelà da frèid la vita,
geilà 'dcò la fiamma
dla speransa pì cita,
s'a-i é un dèstin ch'a ciama
a l'é dai bòrd dël mond
andova tut a nija 'nt un mar senza fond.

Dësposjesse dla carn e sprofondé
ant ël veuid nèir-ancreus dël pensé
për scheurve 'l sens èd l'ùltima vrità:
la mòrt-compagna për l'eternità.

E se a l'é un deurme për sempre, cosissìa!
Ma se a dev esse un'ànima ch'a vija
sò confòrt a sarà strenze 'n turìbol
da brusé 'dnans al patìbol
dla gent ch'a viv èd di senza na fin,
dla gent ch'a viv èd neuit senza matin...
(dla gent santificà da la cros dij dolor
coma Gesù Nosgnor).

PACÒT, MI I VORERÌA...

Pacòt, mi i vorerìa ancor con Ti
con Brero, con Gastaldi e con Morel,
vive l'anciarm e la passion 'd coj di
con Tò consèj davzin, ferm e fedel.

An completa alegrëssa e an armonìa
is n'andasìo a cheuje 'l mej dla tèra
pensand e rasonand ëd poesia
e dësmentiand minc'àutra còsa amèra.

Peui na ventà maléfica dë sbiess
a l'ha 'mbrunì ij color 'd nòstra drapela,
ësquasi a nē vorèissa bate a spress.

Pì strach, pì vej, carìa 'd pì grev fardel,
giumai dësgiont soma arbutasse 'n sela
Brero, Gastaldi, Mi e, 'l quart, Morel.

MALINCONIA ARVËDSE

Pensé 'd giassa pura për dësfidé staneuit
– veja nemìa –
la malinconia.

Tut bin vestìa
'd faussaria
e bel deuit
a manda sò atach
viliach
misterios
nonsià da 'n melodios
cant ëd siren-e
– *Le còse bele ch'it l'has mai avù...*
– *Le tròpe ore ch'it l'has nen vivù...*
– *Le ciàire eve ch'it l'has mai beivù...*
e 'l sangh l'é pì nen sangh drinta mie ven-e.

Ma 'nt un combatiment
për d'ardiment
sensa midaja
j'arme silensiose dla bataja
– pensé 'd giassa fin-a –
a fan ruvin-a
dle còtie tentassion
e a 'rnòvo la passion

'd paghé con sangh, torment e delusion
lòn ch'a smija nen d'àutr che n'ilusion.

As peul nen sempe vive
parèj d'un erbo al vent
mach content
dël bèsbijé d'un ri tra frësche rive
o dj'àutre vos ch'a ten-o companìa
ant j'ore 'ncerte dla malinconìa.

Forse mach la dësmentia (sacrifissi
'd tuti ij vissi
dël passà)
a farà granda 'nt ij sécoj nòstra età.
D'àutr, combin che un Paradis a-i sia Dëdlà,
noi pë r nòstre masnà
i restroma mach sempe spòrca mnis
s'i savroma nen deje un paradis
ëdcò dë dsà
(pì nen paghé con mila e mila mòrt
la plenta dij déboj, la blaga dij fòrt).

E ti, mè cheur,
ten àut ël drapò 'd guèra
che a conquistrà 'l boneur
d'un paradis an tèra!

... contut che, vej
rivà
an st'età benedìa,
për noi ël mej
sarà
meuire 'd malinconìa.

NA SÈIRA

I l'hai pendù 'l paltò.
I son setame, strach, an sël sofà.
I l'hai slargà 'l giornal.

Stassèira pèr cadò
't pòrto mia longa rabia dla giornà,
na rabia d'animal.

Sarà parèj 'd n'ariss,
i veuj spuvé l'amèr ch'i l'hai an drinta
e i speto 'l moment bon.

E ti – j'eu j un pò fiss,
lermos, sirà vers tèra – ti 't fas finta
d'avèj pa gnun magon.

Ma a che gieugh i giugoma?
ai comediant? a chi as sagrin-a 'd pì?
o a chi ch'a stërma mej?

'T veule dabon ch'i foma
piassa polida 'd tut? Miraco, si!
Finì 'd buté 'd pontej!

Sangiut e delusion
at martelo le spale...
mi parèj d'un ladron
i scapo giù dle scale...
... e mi 'nt j'ombre frèide dla neuit, a marcé.
... e ti sola-sola a na fnestra, a pioré.

ORE DLA NEUIT SUTILE

Quand ch'it portave – pèr scaudeme – 'd feuje
ùmide 'd pieuva,
la fiamma a pijava lè spalior dla lun-a neuva
e ant j'anvèrtoj ëd fum as pasiavo mie veuje.

Pugnà d'aria frèida a 'm drocavo sla schin-a
da la fnestra àuta.
Fòra, 'nt lè scur, la pàuta
's fasìa na vesta schërzinanta 'd giassa fin-a.

Meusi a la pòrta a tambornava 'l vent...
pòca pressa d'intré
mach pèr dovèj porté
le fòle e grame malaciàciare dla gent.

E ti senza pecà,
che toa pen-a 't portave da lontan,
't j'ere dubiosa sempe tra 'n doman
fàit ëd certèsse e 'n present tormentà.

E antratant j'ore dla nuit sutile
con soa man nemìa
tuti nòstri seugn 's portavo via,
nòstri seugn (ij pì bej!) an longhe file.

Ma da le pere grise dle muraje
a sautèrlavo fòra sla matin
për fé 'd ronde e dë strambòt a nòstra bin
faunèt e faje.

E a l'era sta faràndola nossenta
ch'at fasìa, finalment, contenta.

TEMP D'ANCIARM E TEMP ÈD DÈSPARTÌA

'T bute ij tò pé an sël pra
e tut-sùbit le fior son pì fiorìe
e tante nivolëtte amìe
a ven-o a fé pì bel sto cel d'istà.

Tut l'é sospèis ant un'aria 'd cristal
tut a l'é ferm luminos trasparent
e a mi sl'erba còtia durmient
tut as dësvela ant soa forma essensial.

'T bute ij tò pé an sël pra
e tut-sùbit tò pass l'é pass ëd dansa
che j'onde dla vesta d'organsa
fan navighé 'rlongh un mond ë-stregà.

J'eve dël ri 'dcò lor a son pasiasse
e a perlo sota 'l sol tra le geirëtte
bordura dël vel ëd nebiëtte
che sla còsta dij mont a l'é posasse.

'T bute ij tò pé an sël pra
e tut-sùbit ël cheur l'é pì seren
e a-i na fà nen
se già doman
ij màgich aquarej dë sta giornà

a svaniran
e se la vita
a 'rpijerà sò gir a la manera istessa.
Cita
l'é l'ora d'andé
ti 'ncora a sugné
e mi chissà...
(la sèira a cala sempe tròp an pressa).

TESTAMENT

Për ti,
dont ij cavèj dorà
fan pì splendrient e sol e lun-a e stèile...
për ti,
dont ij pensé dlicà
sè stërmo trames j'ombre dle parpèile...
për ti, për tò doman, mi 'm sento 'ncora
'd costruve tut un mond ëd tère neuve
e d'eve ciàire e 'd pieuve
che, invern e istà, minca matin bonora
a lavo j'orisont e le contrà
dë 's mond pen-a nà.

Nosgnor ch'a stà setà
sl'Himàlaya dij cej
a sa che s'i më struso vers ël mej,
s'i veuj smentié sta tèra conturbà,
smentié sò grev passà
sò fros avnì,
tut sòn lo faso e veuj, ma nen për mi.

Chiel ij fium a l'ha fàit e le boscaje e ij pra,
mi – òm – ij giardin e le stra.
Chiel le caverne frèide e mi le ca.

La crèja chiel e mi la vasamenta
e chiel la nuit e mi la fiamma rienta.
Mi specc i faso da la pera dura
e dal velen mortal meisin-a pura.

Coma Nosgnor
dcò mi i son creator!
E i veuj créé e lassete an ardità
un mond polid, un mond sarvaj e dru,
ël mond ch'i l'hai sempe sugnà
e mai avù.

SPLÙE D'ANTICA GRECIA

A TI, MÈ AMIS CH'IT J'ERE

Mentre ch'im gusto un bon calor ëd pas
pensete am pias
tut nu 'nt la neuit profunda
sversà da j'onde ansima a nèira sponda,
che dla tëmma e dla frèid at bato ij dent
e che 'd lësche sglissante at cheurvo ij vent,
ch'at saro j'òmo gram pë'r tut tò avnì
e at faso vive mach d'eva e pan mufl...
ti, mè amis ch'it j'ere, gòd-te 'l maleur
d'avèj crasà con tòi garèt mè cheur.

(da Ipponatte)

MAMA MAMA

Mama mama, sent-sì:
disme a finì sta tèila chi ch'am giuta...
mi i na peuss pì:
l'anciarm d'un bel galan l'ha piame tuta...

(da Saffo)

FIJA DËL MAR

Fija dël mar e dla prià,
maravijosa cuchìa,
parèj d'una ciadeuvra piturà
t'anciarme cheur e ment ëd le masnà.

(da Alceo)

PRIMUM VIVERE

Prima a venta sostense con un bon disné
e peui sostnù
as peul filosofé.

(da Focilide)

STATNE SEREN

Statne seren: tra coj ch'it l'has davzin
i é sempe chi ch'a parla mal ëd ti e chi bin.

(da Mimnermo)

SET GRAFI

I.

Vàire ch'i l'hai ciamate, ò sol,
ant ij di dla tempesta!
E adess ch'it ses intrame
brilant e càud ant j'eu,
l'é perdusse mia stra.

II.

Ora pë r ora,
drinta la nìvola
marsa dla sigarëtta,
sugnand i meuiro.

III.

Buta 'dcò ti
parèj ëd mi la mascra:
doi sconossù ch'as lasso,
gnun problema.

IV.

Tròpe le vòlte, dèstin, tròpe le vòlte
ch'it l'has vendume pròpi pèr quatr sòld.

V.

Tò soris misterios a l'ha 'l gust
dij mila mè fantasma dël passà.

VI.

Toa paròla stassèira am fà fé
l'ùltim arsaj.

E doman a sarà tenëbror.

VII.

Provoma pura a s-cianché via 'l cel,
campoma pura giù tute le stèile,
a-i restrà sempe l'infini a pasiene.

TAULA

Grafia piemontèisa	pag.	5
Veuja 'd vive oltra 'l dolor	»	7
PRIMA STAGION	»	17
Spetandla	»	19
Nostalgìa 'd ti	»	20
Un soris	»	21
Ò forèsté...	»	22
Fiëtta ch'a speta l'amor	»	23
Neuit d'agost	»	24
Për ti ch'it ses là	»	25
Scarpon amis	»	27
UN DÒP L'ÀUTR IJ DI	»	29
Caprissi 'd Primavera	»	31
Contrast d'Istà	»	32
Na fior d'Otugn	»	33
Bamban-e d'Invern	»	34
Noi fèrvaje	»	35
Për ti prima carèssa	»	37
Solitùdin	»	38
Victor, ant la cun-a, davzin	»	39

IMPRESSION	pag.	41
Fërvaje 'd pas	»	43
Contrast	»	44
Confin dla vita	»	45
Mè mond	»	46
Sento ch'i ven-o vej	»	47
LÀUDE E CANTADE	»	49
Cantada trista dij mòrt an guèra	»	51
Cantada 'd fratel òm	»	53
Làuda 'd fratel vin	»	55
Cantada dl'ombra eterna	»	57
Cantada folëtta	»	59
Làuda 'd sorela rason	»	61
A RANDA DLA VITA	»	63
Ricordand un pecà	»	65
Paralisìa	»	67
A-i son ëd di...	»	69
Pacòt, mi i vorerìa...	»	70
Malinconìa arvëdse	»	71
Na sèira	»	73
Ore dla neuit sutile	»	75
Temp d'anciarm e temp ëd dëspartìa	»	77
Testament	»	79
SPLÙE D'ANTICA GRECIA	»	81
A ti, mè amis ch'it j'ere	»	83
Mama mama	»	84
Fija dël mar	»	85
Primum vivere	»	86
Statne seren	»	87

SET GRAFÌ	pag.	89
I. <i>Vàire ch'i l'hai ciamate...</i>	»	91
II. <i>Ora pèr ora...</i>	»	92
III. <i>Buta 'dcò ti...</i>	»	93
IV. <i>Tròpe le vòlte...</i>	»	94
V. <i>Tò soris misterios...</i>	»	95
VI. <i>Toa paròla stassèira...</i>	»	96
VII. <i>Provoma pura...</i>	»	97

FINÌ DE STAMPÉ

ant ël mèis ëd Gené dël 1992

da la

STAMPARIÀ «ARTISTICA SAVIGLIANO» snc
12038 SAVIJAN (CONI)